

14. Att påverka

Civil olydnad

Att medvetet bryta mot lagen för att få uppmärksamhet och försöka förändra något. Kallas också utomparlamentariska metoder.

Direkt val

Ett val där väljarna röstar direkt på en kandidat.

Elektor

Ett ombud som väljs för att utföra ett val.

Ideologi

De åsikter och idéer som finns i ett politiskt parti.

Indirekt val

Ett val där väljarna röstar på ett ombud som sedan röstar på en av de uppställda kandidaterna.

Invånarinitiativ

Ett initiativ från kommunens invånare till kommunen i frågor som gäller kommunens verksamhet.

Konservativ

Någon som håller fast vid det gamla och inte vill ha förändringar, utan vill att allt ska vara som tidigare.

Liberal

Någon som håller fast vid individens frihet, men som också vill att staten ska hjälpa de allra svagaste i samhället.

Majoritetsval

Den som får de flesta röster blir vald.

Medborgarinitiativ

Ett förslag till en ny lag eller förändring i en lag.
Förslaget kommer direkt från medborgarna i landet.

Medborgarorganisation

En förening där människor samlas
för att påverka en viss fråga.

Parti

En grupp människor som har samma åsikter
och som arbetar för att få makt i ett land.

Partiprogram

En förteckning över partiets åsikter.

Proportionella val

Varje parti får så många representanter
som motsvarar deras andel av rösterna.

Röstkort

Ett kort som visar att du är röstberättigad
och var din röstlokal finns.

Socialistisk

Någon som tänker att det är bättre
om en grupp människor löser ekonomiska
och sociala problem tillsammans
än om en enskild individ gör det.

Strejk

Att sluta arbeta under en tid för att tvinga
arbetsgivarna att göra förändringar.

Utomparlamentariska metoder

Att medvetet bryta mot lagen för att få
uppmärksamhet och försöka förändra något.
Kallas också civil olydnad.

Vallängd

En förteckning över alla röstberättigade
inom ett valdistrikt.

15. Finland indelas i kommuner

Bereda

Att förbereda frågor och ta reda på fakta inför ett möte.

Beslutande organ

De sammanslutningar som bestämmer inom olika frågor i till exempel en kommun.

Fullmäktigeledamot

En person som valts in i fullmäktige.

Förtroendevalda

Personer som valts att göra ett uppdrag men som inte har anställts för detta.

Kommunfullmäktige

Det högsta beslutande organet i en kommun.

Kommunsammanslagning

När två eller flera kommuner går samman för att bilda en ny kommun.

Kommunstyrelse

Det organ som bereder ärenden och ger förslag till kommunfullmäktige.

Nämnd

En grupp människor som blivit valda för att sköta kommunens ärenden inom ett visst område.

Statsbidrag

Pengar som staten betalar till kommunerna för att de ska sköta vissa uppgifter.

Tjänsteman

En person som är anställd av staten eller av en kommun och som är expert inom sitt område, till exempel en teknisk direktör, en bibliotekarie eller en högstadielärare.

Ungdomsfullmäktige

En grupp ungdomar som bevakar ungdomarnas intressen.

Gruppen jobbar för att ungdomarna ska ha möjlighet att delta och påverka olika frågor i sin kommun.

Utskott

En grupp personer som samlar fakta om en fråga innan riksdagen eller kommunfullmäktige fattar beslut i frågan.

Verkställa

Att genomföra ett beslut.

Äldreråd

En samling människor som garanterar den äldre befolkningens möjligheter att delta och påverka i kommunala frågor.

Äldrerådet kan vara gemensamt för flera kommuner.

16. Makten i staten

Enkammerriksdag

En lagstiftande samling, som till exempel Finlands riksdag, med endast en avdelning.

Den vanligaste typen av lagstiftande samling.

Folkrepresentationen

De människor som folket i ett land har valt för att de ska fatta viktiga beslut.

Kallas också parlamentet eller riksdagen.

Förordning

Ett tillägg till en lag.

Förtida riksdagsval

Ett tidigarelagt riksdagsval.

Grundlag

Den lag som berättar hur ett land ska styras och som är grund för alla andra lagar i landet.

Interpellation

En längre skriftlig fråga.

Justitieombudsman

En person som kontrollerar att myndigheterna följer lagarna.

Kvalificerad majoritet

När ett förslag godkänns med minst två tredjedelar av rösterna.

Lagmotion

Ett förslag om en ny lag från riksdagen.

Lagproposition

Ett förslag om en ny lag från regeringen eller presidenten.

Mandatperiod

Den tidsperiod för vilken en förtroendevald har valts till sitt uppdrag.

Medborgarinitiativ

Ett förslag till en ny lag eller förändring i en lag. Förslaget kommer direkt från medborgarna i landet.

Muntligt spörsmål

En muntlig fråga från en enskild riksdagsledamot till en minister.

Parlamentarism

Principen om att riksdagen bör ha förtroende för regeringen.

Parlamentet

De människor som folket i ett land har valt för att de ska stifta lagar och fatta viktiga beslut. Kallas också folkrepresentation eller riksdag.

Plenum

Riksdagens sammanträden.

Remissdebatt

När riksdagen diskuterar ett lagförslag.

Riksdagsledamot

En person som valts in i riksdagen.

Stadfästa

Att fastställa eller bekräfta en lag.

Statsminister

Den minister som leder regeringen.

Statsrådet

Ett annat ord för regeringen.

17. Mediernas makt

Censurera

När staten förbjuder till exempel en artikel i en tidning.

Källkritik

En kritisk prövning om informationen är trovärdig.

Massmedier

Medier som sprider information till många människor.

Opinionsbildare

Någon eller något som påverkar andras åsikter.

Pressfrihet

Ett annat ord för tryckfrihet, men som främst gäller tidningar.

Propaganda

När man försöker påverka människors åsikter med information som ofta är partisk eller vilseledande.

Provocera

Att reta eller utmana för att få en annan person att göra något.

Public service

Radio- eller tv-verksamhet som vill ge allmänheten ett brett programutbud.

Yttrandefrihet

Rätt och frihet att uttrycka sin åsikt genom tal, skrift, bild eller på annat sätt.

18. Finland och Europeiska unionen

EU-kommissionen

Ett organ som motsvarar regeringen i ett land.

Europaparlamentet

Ett organ som motsvarar riksdagen i ett land.

De 751 medlemmarna väljs genom allmänna val i medlemsländerna.

Kommissionär

En medlem i EU-kommissionen, kan jämföras med en minister i ett land.

Ministerrådet

Ett organ som består av ministrar för varje medlemsstat.

Schengenavtalet

Ett avtal inom EU vars syfte är att avskaffa gränskontroller mellan medlemsländerna.